

ՄԱՆԿԱՊԱՏՄԱՆԵԿԱՄՆ

ՀՈՐԻ.ԶՈՆ

ՅԱԻԵԼՈՒԱԾ «ՀՈՐԻԶՈՆ» ՇԱԲԱԹԱԹԵՐԹԻ

Մայիս 2021

ՄԵՐ ԽՕՍՔԸ

Միրելի աշակերտներ,
Մեր դարաւոր պարմութեան
ընթացքին, մենք արձանագրած
ենք յաղթանակներ և ունեցած ենք
պարտութիւններ: Դժբախտաբար
մեր պարտութիւններուն մէկ մասը
եղած է դատարարութեամբ (այսինքն
դատաւաններու պարճառով) և
դրամասէր ու փառասէր մարդոց
կարարած դատաւանութիւններուն
գինը շար սուղ վճարած ենք ամբողջ
ազգով: Ընորհիւ մեր նորօրեայ
արհեստավարժութեան (technology-ին),
վերջերս, Հայաստանի և Արցախի
մէջ տեղի ունեցած դէպքերուն, դժբա-
խապ ակնասարես եղաք: Ոչ մէկ բան
գաղտնի կը մնայ. կ'երևին արդէն և
տակաւին պիտի բացայայտուին այլ
դէպքեր, որոնք պիտի փաստեն մեր
վերջին պարտութեան պարճառները և
պարզեն թէ ովքեր էին դատաւանները:

Միրելի աշակերտներ, սորվինք
սիրել ու յարգել գիրար և հայրենիքի
նկարմամբ մեր սէրը դասենք ամէն
բանէ վեր: Հայրենիքի շահերը անյի վեր
են բան անձնական շահերը: Հայրենիքը
դրամով չեն ծախեր: Հայրենիքը
արհնով կը պահեն: Գորգորսանքով
պահենք զայն: Ըլլանք ազգասէր և
հայրենասէր հայեր և մեր կեանքի
ընթացքին գործենք միշտ ապահովելով
մեր հայրենիքի շահերը:

ՄԱՅԻՍ 28

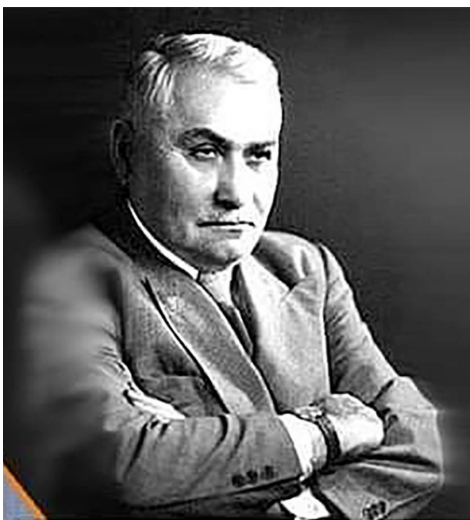
Հայ ժողովուրդի պատմութեան ամենէն կարեւոր թուականներէն
մէկն է 1918-ի Մայիս 28-ը: Այս թուականին է, որ ծնունդ առաւ Հայաստանի
Առաջին Հանրապետութիւնը:

Հայաստանի Անկախութիւնը դիւրին պայմաններու մէջ
չիրականացաւ. Հայաստանի մէջ կային ջարդէն ազատած բազմաեզար
գաղթականներ, կար սով, կար համաճարակ եւ 1918 Մայիսին, Արարատեան
դաշտը շրջապատուած էր թրքական զօրքերով: Անոնք մեծ ախորժակով
կը յառաջանային. իրենց նպատակն էր ջնջել Հայաստան եւ հասնիլ
մինչեւ Պաքո՝ թուրանական իրենց ցեղակիցներուն միանալու համար:
Հայերուն վիճակը ճակատագրական էր: Շատերուն համար, դիմադրելն
արդէն անիմաստ էր. մարդիկ կը մտածէին նոյնիսկ յանձնուիլ եւ առանց
պատերազմի յանձնել նաեւ Երեւանը: Սակայն Արամ Մանուկեանի
առաջնորդութեամբ եւ քաջարի զօրավարներու ղեկավարութեամբ, հայ
ժողովուրդը մէկ մարդու պէս ոտքի ելաւ: Կեանքի համար ու մահուան դէմ
կռիւններ տեղի ունեցան երեք ճակատներու վրայ՝ Սարդարապատ, Բաշ-
Ապարան եւ Ղարաբիլիսէ:

Թշնամին իր 15,000 զինուորներով, առաջին հերթին պարտուեցաւ
Սարդարապատի ճակատամարտին: Արձանագրուած այս յաղթանակը մեծ
նշանակութիւն ունեցաւ հայ ժողովուրդին եւ Հայաստանին համար:

Բազմաթիւներու թագաւորութենէն մօտ հազար տարի ետք,
Մայիսեան հերոսամարտերով, Հայաստանը ունեցաւ իր անկախութիւնը:

ԴՐՕ

Ծնած է 31 Մայիս 1884-ին, Սուրմալուի Իգդիր գիւղին մէջ: Ան կը մեծնայ հայրենասէր
ընտանիքի մը մէջ: Երբ 12 Յունիս 1903-ին, ցարական իշխանութիւնը կ'որոշէ գրաւել հայ
եկեղեցիներուն հողերը, ազգասէր Դրօն, կ'ըմբոստանայ եւ կը նետուի կռուի մէջ:

21 տարեկանին, հայ-թաթարական կռիւներուն ժամանակ, ան կ'ըլլայ հայերը
պաշտպանող զինուորներուն մէջ: Նոյն շրջանին, Պաքոյի մէջ, Դրօն կ'աւանդուի
նահանգապետ Նակաշիձէն, որ ջարդած էր խումբ մը հայեր: Այս դէպքէն ետք, ան կը
ստանձնէ պատասխանատու այլ գործեր ըլլալով Երեւան, Նախիջեւան եւ այլ շրջաններ:

Առաջին համաշխարհային պատերազմին, իր կամաւորական գունդով, Դրօն կը մտնէ
Վան: Որպէս հրամանատար, իր կատարած բոլոր մարտերը կը վերջանան յաղթանակներով:

23-28 Մայիս 1918-ին, Դրօն կը ստանձնէ Բաշ-Ապարանի հերոսամարտի
հրամանատարութիւնը եւ կը ջախջախէ թրքական բանակը: Իսկ Հայաստանի անկախացումէն ետք, իր ամբողջ ուժը կը դնէ
հայկական բանակի կազմաւորման աշխատանքներուն:

1919-ին, կ'անցնի Զանգեզուր, շրջանը մաքրելու համար թուրքերէն: Իսկ Ապրիլ 1920-ին, Դրօն իր զօրագունդով կը
մտնէ Շուշի եւ կ'ազատէ շրջանը ազերիներէն:

Երկրորդ համաշխարհային պատերազմէն ետք, Դրօն սկիզբը կը հաստատուի Միացեալ Նահանգներ, յետոյ Լի-
բանան: Բուժուելու համար, ան կ'երթայ Պոսթըն, ուր կը մահանայ 8 Մարտ 1956-ին:

29 Մայիս 2000-ին, իր կտակին համաձայն, այս մեծ հերոսի աճիւնները կը փոխադրուին ու կ'ամփոփուին Բաշ-
Ապարանի ճակատամարտի յուշահամալիրին մէջ:

ՀԱՅ ԵԿԵՂԵՑԻՆ, ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԲԱՆԱԿԻՆ ՈՒ ԺՈՂՈՎՈՒՐԴԻՆ ԿՈՂՔԻՆ

Երբ թուրք բարբարոս զօրքը կը խուժէր Արարարեան դաշտի վրայով դէպի Երևան, հայ զօրավարներ, ապահովութեան համար, խնդրեցին Նորին Սրբութիւն Տէր Տէր Գէորգ հինգերորդ Կաթողիկոսէն, որ ձգէ Էջմիածնը և ուղղուի դէպի Սևանի վանքերէն մէկը: Սակայն կաթողիկոսը մերժեց այդ առաջարկը և Էջմիածնի բակին մէջ համախմբուած ժողովուրդին դառնալով ըսաւ. «Եթէ հայկական բանակը և հայ ժողովուրդը չկարողանան կեցնել թշնամին և չկարողանան փրկել մեր սրբութիւնները, ուրեմն ես կը մեռնիմ ճիշդ հիմա այսրեղ՝ մեր տաճարի շէմին: Եթէ իսկապէս այս պահը մեր ժողովուրդի վերջն է, թշնամին առջև սողալու տեղ, ես կը նախընտրեմ մեռնիլ պատրուով և արիարար»:

Իր այս կոչէն ետք, կաթողիկոսը դիմեց բոլոր եկեղեցիներուն և քաջալերեց եկեղեցականները որպէսզի ուրքի հանէն հայ ժողովուրդը և մղեն ամէն հայերը դէպի ճակարամարտ:

Այդպէս ալ եղաւ, Մայիս 21-էն մինչև Մայիս 29, Արագածոտնէն մինչև Սևան տարածուող բոլոր եկեղեցիներուն զանգերը հնչեցին, որպէսզի ամբողջ ժողովուրդը ուղղուի դէպի պատերազմի դաշտ (սիւս թէ ինչու Սարդարապատի յուշահամալիրին մէջ կան զանգեր):

ՓԱՆԹՈՒՐՔԻԶՄ

ԿԱՄ ՓԱՆԹՈՒՐԱԿԱՆՈՒԹԻՒՆ ԵՒ ՀԱՅԵՐ

Փանթուրանական կամ համաթուրանական շարժումը սկսած է 1880-ական թուականներուն: Այս շարժումին նպատակն է սրբեցնել մեծ կայսրութիւն մը, որ կը տարածուի Միջերկրական Ծովէն մինչև Չինաստան, միացնելով թրքական ցեղին պատկանող բոլոր ժողովուրդները:

Թուրքերը այս երազը իրականացնելու համար, տեսան թէ հայերը իրենց ներկայութեամբ արգելք են: Հերևաքար 1885-ական թուականներուն արդէն, սկսան ջարդել մեծ թիւով հայեր: Անոնք օգտուելով Համաշխարհային Առաջին Պատերազմէն, 1915-ին կատարեցին Հայոց Ցեղասպանութիւնը: Իսկ վերջերս, երբ տեսան թէ ամբողջ աշխարհը տարածած է Թագաժառի (Covid-19-ի) համաճարակով, արեղծուած պայմաններէն օգտուելով, անոնք կանգնեցան իրենց եղբոր ազերիներուն կողքին և 27 Սեպտեմբեր 2020-ին յարձակեցան ու 44 օրերու ընթացքին՝ քարոքանդ ըրին Արցախը:

Տարբեր ժամանակներու, թուրքերը ոչ միայն ջարդեր կազմակերպեցին, այլ նաև գանդեցին մեր գերեզմանները, մեր եկեղեցիներն ու մեր խաչքարերը:

Փանթուրանական շարժումը վրանգաւոր շարժում մըն է և մեր պարսկականութիւնն է օտարներուն հասկցնել այս մեծ վրանգին մասին:

Լաւ ճանչնանք մեր թշնամին և տէր կանգնինք մեր իրաւունքներուն:

ՇՈՒՇԻՆ ՄԵՐՆ

101 տարիներ առաջ, 22 Մարտ 1920-ին, Ազերիներ համագործակցելով թրքական բանակին, ինչպէս նաև Արցախի մէջ ապրող թաթարներուն եւ քիւրտերուն հետ, կազմակերպեցին Շուշիի հայերու ջարդերը:

Այդ օրերուն, անոնք նահանգապետ Խոսրով բեկ Սուլթանովի գլխաւորութեամբ ջարդեցին աւելի քան 20,000 հայեր, գողցան անոնց տուններն ու խանութները եւ գրեթէ ամբողջութեամբ քանդեցին Շուշին: Նահանգապետ Սուլթանովը կազմակերպած էր այդ ամէնը անգլիացի բարձրաստիճան զինուորականներու համաձայնութեամբ:

Ինչո՞ւ կազմակերպուեցան այս ջարդերը

1918-ի Մայիսին երբ Վրաստանը, Ատրպէյճանը եւ Հայաստանը յայտարարեցին, թէ իրենք անկախ պետութիւններ էին, Ատրպէյճանը ուզեց ունենալ նաև Արցախն ու Նախիջեւանը: Ազերիներու այս ծրագրին օգնեցին Օսմանական Թուրքիան եւ Անգլիան:

Թուրքերը կուգէին իրականացնել իրենց փանթուրանական ծրագիրը: Անոնք կուգէին կարելի եղածին չափ շատ հայկական տարածքներ գրաւել միանալու համար Ատրպէյճանին եւ հասնելու համար նաւթով (pétrole) լեցուն Պաքու քաղաքը:

Իսկ անգլիացիները կը հետապնդէին իրենց շահերը: Անոնք դաշնակից (allié) ըլլալով Ատրպէյճանին, կուգէին իրենք եւս օգտուիլ Պաքուի նաւթերէն եւ կուգէին Ատրպէյճանը օգտագործել, որպէսզի արգիլեն ռուսերու յառաջանալը դէպի Միջերկրական Ծով:

Ի՞նչ պատահեցաւ

Այսպէս, Ատրպէյճանը ամէն ճիգ թափեց պարպելու համար հայութիւնը իր պատմական հողերէն, բայց ան չհասաւ իր երազին: Արցախահայութիւնը իր գէնքով դէմ դրաւ թշնամիին եւ տարիներ ետք, 1992-ին կերտեց Ազատ Արցախի հանրապետութիւնը:

Մայիս 9-ը Շուշիի ազատագրման օրն է

7 Մայիս 1992-ին, հայկական զօրախումբերը ուղղուեցան դէպի Շուշի: 400 հայ քաջեր, չորս տարբեր ուղղութիւններով յառաջացան: Անոնք հերոսաբար ըրին անկարելին եւ յաջողեցան անակնկալի բերել Ատրպէյճանական զօրքը: Թշնամին վախցած փախաւ, ձգելով իր զէնքերն ու թնդանօթները: Իսկ մեր հերոս տղաքը 9 Մայիս 1992-ի առտուն, մտան քաղաք. Շուշիի Ղազանջեցոց եկեղեցւոյ մէջէն դուրս բերին ազերիներուն ռումբերն ու զինամթերքը, յետոյ մեծ ուրախութեամբ անցան շուրջպարի:

Մայիս 9-ը յաղթանակի օր է եւ Շուշին Արցախեան յաղթանակի խորհրդանիշն է:

2020 Սեպտեմբեր 27-ին սկսած պատերազմի 44 օրերու տաք կռիւներուն, մինչ մեր քաջ զինուորները կը պաշտպանէին հայրենի հողը, ոչ միայն Շուշին ծախուեցաւ, այլ ծախուեցաւ Արցախի 75%-ը:

Հոն գոհուեցան 5000-է աւելի հայ կտրիճներ, վիրաւորուեցան շատեր եւ զինադադարէն ետք, թշնամիին ձեռքը գերի ինկան հարիւրաւոր ուրիշներ:

Ներկայիս պատերազմը կեցած է, սակայն չէ վերջացած: Կը վերջանայ միայն, երբ յանձնուած հողերը ամբողջութեամբ վերադարձուին հայ ժողովուրդին: Պայքարինք եւ ըլլանք պահանջատէր:

ՀԱՅՐԵՆԻՔԻՍ ԱՊԱԳԱՆ

Այս շարադրութեան մէջ պիտի ներկայացնեմ իմ փափաքներս և ինչ կ'ընէի, եթէ մաս կազմէի մեր երկիրը վերականգնող յանձնախումբին:

Նախ և առաջ, կը փորձէի դրացի երկիրներուն հետ քաղաքական և տնտեսական յարաբերութիւնները բարելաւել, որ եթէ անգամ մը ևս այս տեսակ վիճակի մէջ գտնուինք, կարելի ըլլայ օգնութիւն ստանալ:

Նաև կը փորձէի հայոց բանակին վիճակը բարելաւել: Այսինքն ատելի լաւ զէնքեր կը փորձէի բերել, որպէսզի մեր հայ զինուորները ատելի դիրութեամբ կարենան յաղթել թշնամիին: Բայց հայ զինուորները միշտ չէ որ զէնքով կը յաղթեն, այլ իրենց քաջութիւնն ու խիզախութիւնը կը գործածեն պաշտպանելու համար մեր հողերը: Փառք մեր քաջ զինուորներուն, որոնք նահապտակուեցան Արցախի և Հայաստանի համար:

Ռազմագիրութեան մարզին մէջ, մեր բանակին ղեկավարները արդէն բազմաթիւ ռազմահնարքներ պատրաստած էին: Օրինակ, թակարդ մը պատրաստած էին Շուշիի մէջ, ուր կարելի եղաւ մօտաւորապէս 1200 ազերի զինուորներ սպաննել:

Ուսումնական գետնի վրայ, հանդիպումներ կը կազմակերպէի համալսարանական ուսանողներուն հետ, որպէսզի այս վերջին պատահածին մասին աշակերտներէն կարելի ըլլար կարծիքներ լսել ու լուծումներ ներկայացնել:

Մշակութային գետնի վրայ, ազգագրական երգահանդեսներ կազմակերպելով կը փորձէի հայ ժողովուրդին կորովը բարձր պահել և այդ երգերով յաւերժացնել մեր նահապտակներուն յիշատակը:

Կը կարծեմ որ հայ պատանիները պէտք է լուրերը ատելի լաւ տարածեն: Կ'ուզեմ ըսել, որ Ազրայէյճանը շատ սուր լուրեր տարածած է աշխարհին: Օրինակ, կ'ըսուի թէ հայերն են նախապարձակողները: Անշուշտ իրականութիւն չէ: Փաստեր ու նկարներ կան, ուր յարակօրէն կ'երևին թէ ինչպէ՞ս Ազրայէյճանի զինուորներն են, որոնք հայ գերիները կը չարչարեն: Դժբախտաբար մարդիկ կը հաւատան ինչ որ առաջին անգամ կը լսեն:

Կարծիքս տնտեսական նիւթին մասին տալու համար, կարելիս կ'ընէի, որ օտար երկիրներու հետ գործեր ձեռնարկենք ու Հայաստանը ատելի հարստացնենք:

Կը յուսամ, որ ապագային ունենանք անկեղծ ու հայրենասէր ղեկավար մը: Ներկայիս, մենք հայերս պէտք է միակամ ու ուժեղ ըլլանք, մանաւանդ որ տակաւին պարերազմը աւարտած չէ: Կը հասկնամ որ ամէն անհար տարբեր կարծիք ունի ղեկավարութեան մասին, բայց և այնպէս այսօր բոլորէս կը պահանջուի ըլլալ միակամ՝ փրկելու համար Հայաստանն ու Արցախը:

Յաւերժ փառք հայ զինուորներուն, որոնք նահապտակուեցան հայրենի մեր Սուրբ հողին համար, ձեր յիշատակը անմոռաց պիտի մնայ մեր սրտերուն մէջ:

Վերջապէս կ'ուզեմ շնորհակալութիւն յայտնել, բոլոր անոնց, որոնք անդադար կը փորձեն հայ ոգին արթուն պահել, ինչպէս որ Գարեգին Նժդեհը ըսած է՝ «Զի՛ կարելի մարել այն, որ էութեամբ անմարելի է, հայկական ոգին»:

Կեցցե՛ Հայաստանը, Արցախը և համայն հայութիւնը:

Սերժ Սոմունճեան
Ս. Յակոբ Ազգ. վարժարան
9-րդ կարգ

Ես եթէ մաս կազմէի երկիրը վերականգնող յանձնախումբի մը, շատ բաներ կը փոխէի:

Հայաստանը ժամանակին եղած է ամենէն հզօր երկիրներէն մէկը, բայց այսօր կործանման եզրին է: Բնչ պատահած է այս տարիներու ընթացքին, որ մենք հայերս, այսօր խեղճացել ենք և ատելի կարևորը, ինչ պէտք է ընել, որ մեր վիճակը լաւանայ:

Ես կը կարծեմ որ ամենէն կարևորը կ'ըլլայ երկրին գլխուն դնել մէկը, որ ղեկավարման մէջ փորձ ունի և ժողովուրդին վարստութիւնը շահած է, ինչպէս նաև ունակութիւնը ունի ճիշդ ձևով կառավարել երկիրը:

Մեր մշակոյթը պահպանելու համար, պէտք է արտասահմանեան երկիրներու մէջ (ուր հայեր շատ են) հայկական դպրոցներ հիմնել:

Երկրի տնտեսութիւնը բարելաւելու նպատակով, անհրաժեշտ է երկիրին մէջ արտադրող ապրանքատեսակները դարձնել մրցունակ համաշխարհային մակարդակով և ատելցնել արտահանման ծաւալը:

Նաև շատ կարևոր է սրելով նոր աշխատատեղեր, որպէսզի ժողովուրդը կարենայ դրամշահիլ: Մեր հարուստ պատմութեամբ լի երկրին մէջ անթիւ են պարմական վայրերը, խնդիրը անոր մէջ է, որ անոնք ընդարձակ ձևով ցուցադրուած և պարպանուած չեն: Եթէ Հայաստանը իր պարմական այս վայրերը ճիշդ ձևով ցուցադրէ, ես կը կարծեմ զբօսաշրջութիւնը շատ կը զարգանայ: Զբօսաշրջիկներուն համար պէտք է նոր հիւրանոցներ շինել և նոր ճաշատեսակներ:

Գիտատնտեսութեան համար, ես կ'առաջարկէի նոր, ատելի ժամանակակից մեթոդներ բերել՝ զարգացած երկիրներէն, որպէսզի մեր բերքը շատնայ և երկիրը հարստանայ: Այս բոլորէն ետք, երկիրը պիտի զարգայ ունենայ, որ կրկին ներդրումներ ընելու առիթը կու տայ, բայց նաև պէտք է այդ գումարէն բաժին մը նախատեսել ժողովուրդին կեանքը բարելաւելու համար:

Ուսումնական գետնի վրայ, նոր ծրագիրներ և ուսումնարաններ պէտք է ատելցնել, որպէսզի արտասահմանեան ուսանողներ Հայաստան գան ուսանելու: Կը կարծեմ, որ պետութիւնը գումար մը պէտք է յատկացնէ՝ նաև այն ուսանողներուն, որոնք դժուարութիւն ունին համալսարանական ծախսերը հոգալու:

Պէտք է թոշակատոններուն դրամը ատելցնել և նոր հիւանդանոցներ շինել: Բայց ամենէն կարևորը, ի հարկէ մեր ռազմական ուժերը պէտք է զօրացնել: Նոր և ժամանակակից զէնքեր պէտք է գնել ու զինուորականներուն կենցաղային պայմանները բարձր մակարդակի հասցնել: Զինուորները պէտք է ատելի բարձր աշխատավարձ ստանան, իրենց հագուստները ատելի լաւով պէտք է փոխարինուին և ատելի փորձառութիւն ձեռք բերեն զանազան մարզումներ ընելով:

Հայաստանը նաև պէտք է ատելի շատ երկիրներու հետ համագործակցի ռազմական առումով, որպէսզի երբ որ թուրքը յարձակի, մենք պաշտպան ունենաք մեր գլխուն:

Ես յոյս ունիմ, որ այս ամէնը պիտի օգնէ մեր հայրենիքը հզօրացնելու համար:

Ռաֆայէլ Մարտիրոսեան
Ս. Յակոբ Ազգ. վարժարան
9րդ կարգ

Այս վերջին ամիսները հայերուն համար շատ վատ և տաժանելի եղաւ: Իբր Հայաստանը վերականգնող յանձնախումբի անդամ, պարտաւորութիւններ պիտի առաջարկեմ, որ կարգաւորենք մեր ապագան:

Առաջին քայլը կ'առնէի նուիրաւոր անձերէ օգնութիւն խնդրել հիմնադրամ մը մէջտեղ բերելով, որ զօրացնենք և վերաշինենք Հայաստանի կործանուած շէնքերն ու տուները:

Երկրորդ՝ կ'առաջարկէի մեր դրացի երկիրներուն հետ բարեկամութիւնը բարելաւել, որ եթէ այսօրի դէպք մը պատահի մեզի կարենան օգնել:

Երրորդ՝ Հայաստանի անկախությունը բարելավելու համար, կ'առաջարկեի զարգացնել արտադրություններուն որակն ու քանակը, օրինակ՝ ադամանդն ու պղինձը և երբքը անոնք արտադրել, որպէսզի Հայաստանը ճանաչուի փարբեր երկիրներու կողմէ:

Կ'առաջարկեի օտար երկիրներու մէջ հայկական շուկաներ բանալ և Հայկական արտադրություններուն գովազդը դնել ճամբաներուն վրայ, որոնք մեծապէս կը քաջալերեն անկախական և զբոսաշրջութեան աճը Հայաստանի մէջ:

Ուսումնական մարզին մէջ կ'առաջարկեի, որ դպրոցներուն մէջ աշակերտները պարտաւոր ըլլան անգլերէն կամ ֆրանսերէն լեզուն սորվիլ, որովհետեւ ապագային կրնայ օգտակար ըլլալ պաշտօններ գրաւելու համար, յայտնաբերել առկայութիւն մարզին մէջ:

Վեցերորդ քայլը որ կ'առնէի գիտարկութիւնը զարգացնելու համար կ'առաջարկեի արդիական ձևերով հոգարկութիւն ընել, լաւ որակի սերմեր քերել, կարարելագործուած կամուրջներ և ճամբաներ շինել, ատելի լաւ աշխարհներ ելեկտրա-կանութիւնը փոխելու և մարքել խմելու ջուրը:

Վերջապէս, կ'առաջարկեի որ դրամ շարքները զարգացնելու մեր գինամթերքին որակն ու քանակը, մեր քանակին հոգ փանիլ, իրենց լաւ մը պարտաւորել և լաւապէս մարգել, հարց մը, որուն հանդիպեցանք երբ ազերիները մեզմէ ատելի լաւ ձևով պարտաւորուած էին ունենալով բարձրորակ գինամթերք:

Կը յուսամ որ Հայաստանը կրկին կը հզօրանայ:

Միլանա Ճապրայեան
Ս. Յակոբ Ազգ. վարժարան
9-րդ կարգ

Ազերիներուն այս անակնկալ յարձակումը շուարած վիճակի մէջ ձգեց հայ ղեկավարներն ու ժողովուրդը:

Այս իրավիճակը վար ազդեցութիւն ունեցաւ երկրին անկախութեան, մշակոյթին և զբոսաշրջութեան վրայ:

Ըստ ինծի, պէտք է կուսակցութիւնները Հայաստանի և սփիւռքայութեան հետ յանձնախումբ մը կազմեն, որուն գործը պիտի ըլլայ սերտել նախորդ հարիւր տարիներու քաղաքականութեան սխալները և որդեգրել նոր ուղեգիծ մը, օրինակ առնելով աշխարհի յաջող երկիրներու քաղաքականութիւններէն:

Ամենակարևոր կէտը պէտք է ըլլայ Հայաստանի ներքին, քաղաքական և անկախական զօրացումը, որպէսզի ինքզինք պարտադրէ շրջակայ երկիրներուն վրայ: Անշուշտ անհրաժեշտ է պարտաւորել ուսեալ սերունդ մը, որ կարենայ օգտակար դառնալ աշխարհի երկիրներուն մէջ:

Երկրորդ՝ կարևոր է Հայաստանի ու Արցախի համար այս դժուար հանգրուանին նեցուկ կենալ և քաջալերել երկրին բարելաւումը: Հոս՝ սփիւռքահայութիւնը մեծ դեր ունի նիւթական օգնութիւն հասցնելուն մէջ, որպէսզի արդիական գործարաններ հիմնուին Հայաստանէն ներս և այդ գործարանները որակաւոր հայկական ապրանքներ արտադրեն համաշխարհային մակարդակով: Այս ձևով ալ, նոր գործարեղեր կը հայթայթուին ժողովուրդին համար:

Ջբոսաշրջութեան համար պէտք է զարգացնել և գեղեցկացնել Երևանէն դուրս գտնուող մարզերը, որպէսզի զբոսաշրջիկները քաջալերուին ու այցելեն միայն մայրաքաղաքը այցելելով չբաւարարուին ու փոքր վերադառնան:

Իսկ սփիւռքի մէջ, անհրաժեշտութիւն է պահպանել հայ լեզուն ու մշակոյթը: Հայ մը պէտք է գիտնայ իր ինքնութիւնը, իր հայ լեզուն ու պատմութիւնը: Ուրեմն, հայկական դպրոցներուն մակարդակը պէտք է բարձր որակի ըլլայ, որպէսզի կարողանան սփիւռքահայութեան վարակութիւնը շահիլ ու պահպանել հայ լեզուն:

Եզրակացնելու համար, կրնամ ըսել որ անկարելի բան չկայ եթէ բոլոր հայութիւնը միասին գործակցի:

Լոռի Միսեան
Ս. Յակոբ Ազգ. վարժարան
9-րդ կարգ

Իմ խելով ժողովուրդ, տարիներով տառապած, տանջուած հայ ազգ:

Տարիներու ընթացքին հայրենիքս միշտ վտանգի ու սարսափի տակ եղած է: Մենք միշտ կորսնցուցած ենք, բայց նորէն գրած ենք, ինկած ենք, բայց նորէն կանգնած ենք, բայց այս անգամ կարծես թէ երկիրը վերականգնող յանձնախումբի մը կարիքն ունի:

Ես ունիմ բազմաթիւ առաջարկներ, որոնք կրնան օգտակար ըլլալ այս դժուար ու ծանր օրերուն:

Շատ կարևոր պայման մըն է Երկրին անվտանգութիւնն ու ժողովուրդին հանգիստը ապահովել: Այսինքն, սրեղծել հզօր ուղեգիծական բանակ: Բայց, այս միտքը իրականացնելու համար, անհրաժեշտ է երկրին անկախութիւնը լաւացնել:

Տնտեսութիւնը բարելաւելու համար, պէտք է աշխատարեղերու թիւը բարձրացնել, դաշնակից յարաբերութիւններ սրեղծել դրացի երկիրներու հետ, առևտրի անկախութեան աճը զարգացնելու համար:

Հարկաւոր է նաև ուշադրութիւն դարձնել հողագործութեան ու անասնապահութեան աշխատանքներուն, այսինքն հողը բարեբեր դարձնելու համար արդիւնաւէտ ձևեր սրեղծել, օրինակ, ծառեր փոխել, բերքը մշակել, ջրել ու խնամել:

Անդրադառնանք զբոսաշրջութեան և անոր կարևորութեան մասին: Այսինքն, ամէն տարի Հայաստանի մէջ պէտք է կառուցել մի քանի սրճարաններ, ճաշարաններ, բացօթեայ խաղահրապարակներ ու վերականգնել հին հիւրանոցները:

Ջբոսաշրջութիւնը պէտք է զարգացնել ու մասնագէտ թարգմանիչներ ունենալով կարելի պիտի ըլլայ օտարներուն լաւապէս ծանօթացնել մեր երկրի մշակոյթը, պատմութիւնը, կրօնը, արուեստը, և այլն ...

Կարևոր է նաև գիտական ու ուսումնական կազմակերպութիւններու մակարդակի ու որակի բարձրացումը, ինչպէս նաև դպրոցներու արուեստագիտութեան բարելաւումը: Լաւ կ'ըլլար բարձր ուսումնական հաստատութիւններու լաւագոյն աշակերտներուն կրթաթոշակի ծախսը պէտքութիւնը հոգայ և կամ հնարաւորութիւն տալ յառաջադէմ ուսանողներուն այլ երկիրներու մէջ շարունակել իր մասնագիտութիւնը:

Այսպիսով, կը կարծեմ որ քիչ մը օգնեցի ուշադրութիւն դարձնելով հայ ժողովուրդիս յետագայ քայլերուն:

Առաջարկներու շատ տարբերակներ կան, բայց ցանկալի կ'ըլլար, որ իմ բոլոր նպատակներս իրականանան:

Հայերը երբեք չեն յուսահալիր:

Միքայէլ Մանուչարեան
Ս. Յակոբ Ազգ. վարժարան

Մանկապատանեկան Զորիգոնը կը հովանաւորեն ՀՕՄ-ի
Գանատայի Շրջանային վարչութիւնը եւ Գանատայի շրջանի
իր 10 մասնաճիւղերը

Յեռաձայն (514) 332-3757
Յեռապատճէն (514) 332-4870
Email: sylva@horizonweekly.ca

Թիւր պատրաստեց՝
Անահիտ Պալեան